Toestand van het watersysteem

7 oktober 2024

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

Vlaanderen
is milieu

Documentbeschrijving

Titel
Toestand van het watersysteem - 7 oktober 2024

Samenstellers
VMM
Kern Beheer en Investeringen Waterlopen, Kern Planning Integraal Waterbeleid

Inhoud
De VMM rapporteert maandelijks over de kwantitatieve toestand van de watersystemen onder haar bevoegdheid: de onbevaarbare waterlopen en het freatisch grondwater. Ook de meteorologische situatie wordt besproken aangezien deze een directe invloed heeft op de kwantitatieve toestand van het watersysteem. Bijzondere aandacht wordt besteed aan hydrologische extremen (overstromingen en droogtes) en afwijkingen (anomalieën) t.o.v. de historisch normale toestand. Waar mogelijk schatten we de verwachte evolutie van de indicatoren in.

Het actueel risico op overstromingen of droogte wordt bepaald door een combinatie van het *potentieel* risico (of hoe abnormaal nat of droog de huidige situatie al is) en het *acuut* risico (of het effect van de verwachte neerslaghoeveelheden). Het actuele risico op overstromingen en droogte, en voorspellingen voor de korte termijn (48u) en lange termijn (10 dagen) worden continu opgevolgd en kunnen geraadpleegd worden op waterinfo.vlaanderen.be.

Wijze van refereren
Vlaamse Milieumaatschappij (2024), Toestand van het watersysteem - 7 oktober 2024.

Verantwoordelijke uitgever
Bernard De Potter, Vlaamse Milieumaatschappij

Vragen in verband met dit rapport
Vlaamse Milieumaatschappij
Dokter De Moorstraat 24-26
9300 Aalst
Tel: 053 72 62 10
info@vmm.be

Inhoud

1 Meteorologie **4**
1.1 Neerslag . . . 4
1.1.1 Waarnemingen . . . 4
1.1.2 Voorspellingen . . . 6
1.2 Neerslagtekort . . . 10

2 Hydrologie **11**
2.1 Bodemverzadiging . . . 11
2.2 Freatisch grondwater . . . 13
2.2.1 Historische vergelijking . . . 13
2.2.2 Is het freatische grondwater gestegen of gedaald? . . . 19
2.2.3 Worden er volgende maand zeer lage of zeer hoge freatische grondwaterstanden verwacht? 20
2.3 Debieten onbevaarbare waterlopen . . . 22
2.3.1 Waarnemingen . . . 22
2.3.2 Voorspellingen . . . 25

3 Samenvatting **25**

Figuren

1 Neerslagtotalen . . . 4
2 Waargenomen ruimtelijke spreiding van de SPI . . . 5
3 Voorspelde neerslag . . . 6
4 Voorspelde ruimtelijke spreiding van de SPI . . . 7
5 Spreiding op de SPI1 voorspelling . . . 8
6 Spreiding op de SPI3 voorspelling . . . 9

7 Oppervlakkige bodemverzadiging en bodemverzadiging voor het profiel. . . . 11
8 Oppervlakkige bodemverzadiging en bodemverzadiging voor het profiel. . . . 12
9 Absolute toestand van de freatische grondwaterstand. . . . 14
10 Relatieve toestand van de freatische grondwaterstand. . . . 16
11 Relatieve toestand van de freatische grondwaterstand (1/1/2000 - 1/10/2024). . . 17
12 Afwijking van het grondwaterpeil t.o.v. een normaal seizoen. . . . 18
13 Waargenomen ruimtelijke spreiding van de freatische grondwaterstanden. . . . 19
14 Voorspelde ruimtelijke spreiding van de zeer hoge freatische grondwaterstanden. . 20
15 Voorspelde ruimtelijke spreiding van de zeer lage freatische grondwaterstanden. . 21
16 Verandering van het 14-daags gemiddeld debiet. . . . 22
17 Percentielwaarden van het 14-daags gemiddeld debiet. . . . 22
18 Stroomgebiedsgemiddelde specifieke afvoer . . . 24

1 Meteorologie

1.1 Neerslag

1.1.1 Waarnemingen

Met een gemeten neerslagtotaal in Ukkel van 123,8 mm bij een normale waarde van 65,3 mm (1991-2020) was de afgelopen maand september eerder aan de natte kant (bron: KMI). We zien op de neerslagkaart (Figuur 1) wel lokale verschillen. De oostelijke Nete-, Demer- en Maasbekkens ontvingen duidelijk minder neerslag dan de westelijke bekkens, met uitzondering van de zone tussen Mechelen en Sint-Truiden die dan weer de meeste neerslag kreeg deels ten gevolge van de onweders in de eerste helft van de maand.

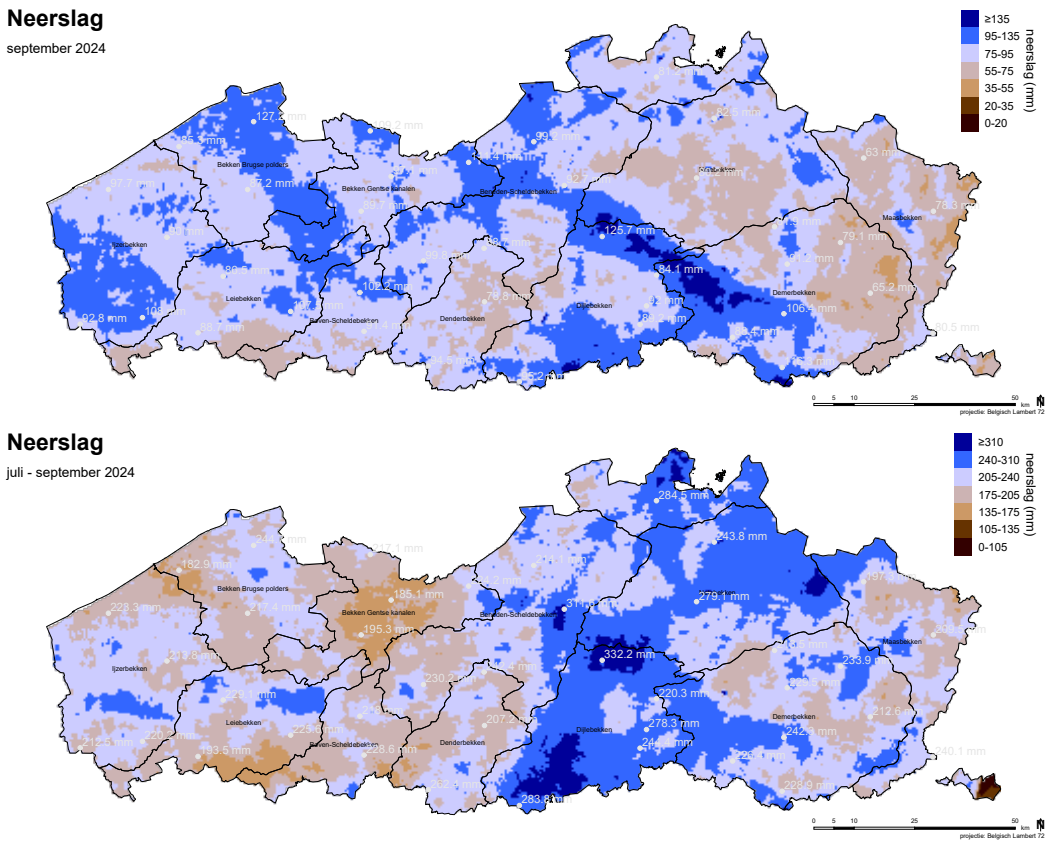

Figuur 1: Neerslagtotalen voor de voorbije maand, resp. voorbije 3 maanden op basis van het Vlaamse neerslagradarcomposiet (achtergrond) en VMM-pluviometernetwerk (punten).

De neerslagtotalen in het VMM-pluviometernetwerk variëren voor september tussen 127,2 mm (Dudzele), op de voet gevolgd door Bonheiden met 125,7 mm enerzijds, en 63,0 mm (Overpelt) anderzijds. Gemiddeld over de VMM pluviometers vinden we een neerslagtotaal van 92,6 mm wat beduidend hoger is dan de klimatologisch normale waarde in Ukkel voor september (Figuur 1).

De neerslagtotalen in het VMM-pluviometernetwerk van de voorbije 3 maanden (juli t.e.m. september) geven een gevarieerd beeld. In het bekken van de Brugse Polders, het Leiebekken en de Gentse kanalen viel het minste neerslag, het Dijle- en Netebekken kregen de voorbije maanden duidelijk de meeste neerslag te verwerken.

De totalen voor de afgelopen 3 maanden variëren tussen 182,9 mm (Klemskerke) en 332,2 mm (Bonheiden). Gemiddeld registreerden de VMM pluviometers voor de voorbije 3 maanden 232,5 mm neerslag, wat neerkomt op zo'n 101 % van het klimatologisch normaal te Ukkel van 228,7 mm (1991-2020) (bron: KMI). Lokaal in Ukkel viel daarentegen 373,9 mm neerslag voor dezelfde periode, wat 163% van de normale waarde bedraagt.

De afgebeelde neerslagkaarten van Figuur 1 zijn aangemaakt op basis van het Vlaamse neerslagradarcomposiet, gecalibreerd met de overeenkomstige neerslagtotalen van het VMM-pluviometernetwerk.

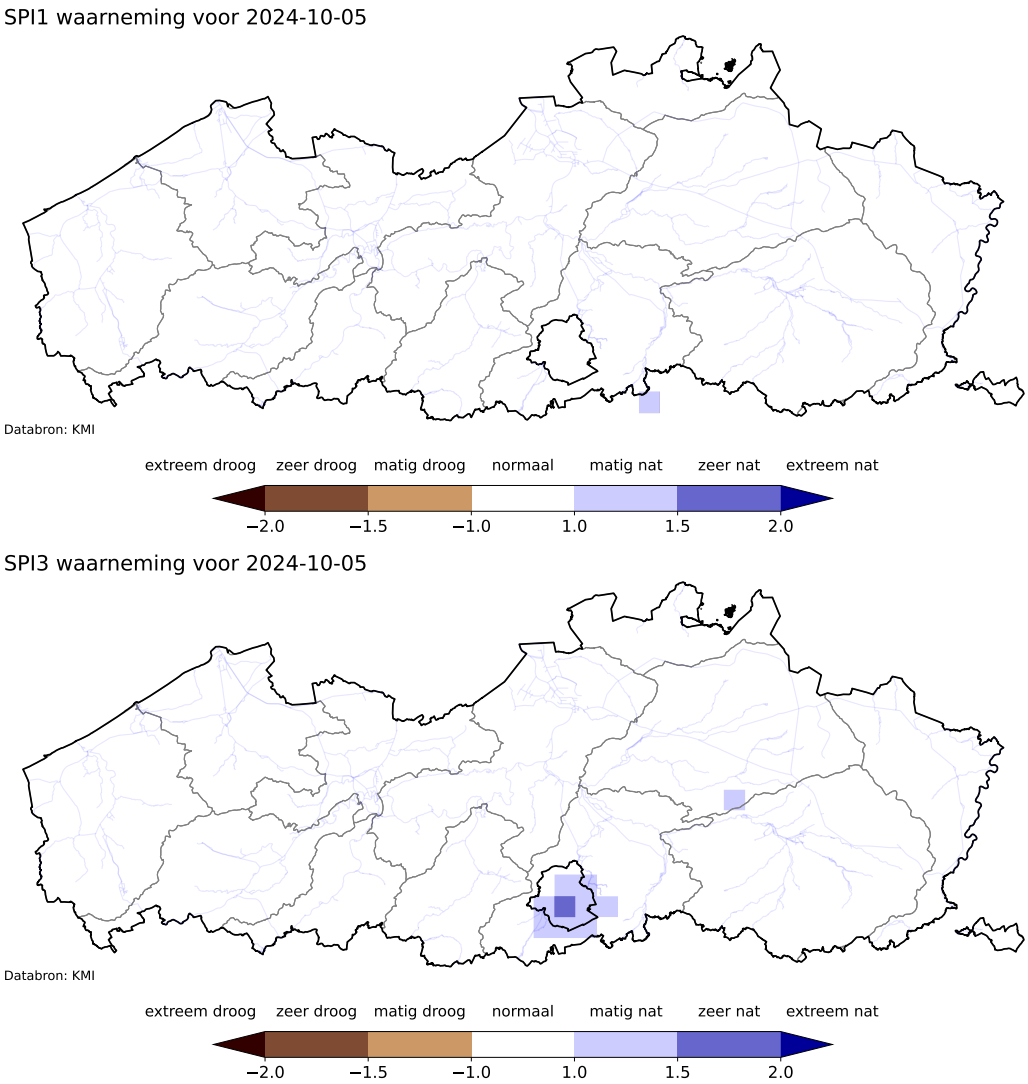

Figuur 2: Ruimtelijke spreiding van de SPI-1 (boven) en SPI-3 (onder) indicator. Databron: KMI.

De SPI[1] index op de korte termijn (SPI-1) vertoont op 5/10/2024 voor gans Vlaanderen normale waarden voor de tijd van het jaar.

Ook voor de SPI index op langere termijn (SPI-3) zien we op 5/10/2024 overal normale waarden (Data: KMI).

1.1.2 Voorspellingen

Op 6 oktober wordt voor de periode tot 16 oktober gemiddeld over Vlaanderen tussen 20,9 mm (P25) en 75,6 mm (P75) neerslag voorspeld met een mediaan waarde van 44,1 mm. (Figuur 3; bron: KMI). Hierdoor verwachten we dat de korte termijn index (SPI-1) weinig zal veranderen en de normale waarden in Vlaanderen behouden zullen blijven. Ook voor de voorspelde SPI-3 index (voorbije 3 maanden) verwachten we een bestendiging van de huidige normale toestand voor de tijd van het jaar (Figuur 4).

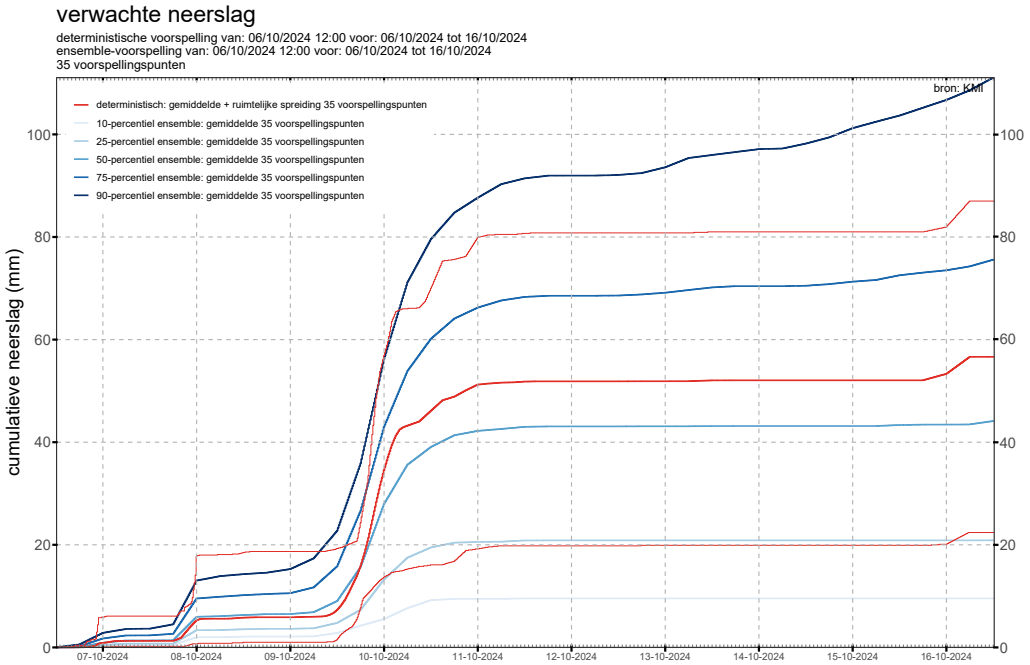

Figuur 3: Neerslagvoorspelling voor de lange termijn (bron: KMI). Gemiddelde voor de percentielen van de ensemble-voorspellingen (blauwe lijnen), en ruimtelijke variatie in de deterministische voorspelling (rode lijnen) voor 35 voorspellingspunten verspreid over Vlaanderen.

Als gevolg van de onzekerheid en spreiding op de neerslagvoorspelling zien we ook een variatie op de SPI-voorspellingen. In het geval van een droog neerslagscenario (ensemble P15) kan de huidige normale toestand voor SPI-1 evolueren naar matig droog vooral in de westelijke helft van onze regio. In het geval van een nat neerslagscenario (ensemble P85) verwachten we dat de SPI-1 index over grote delen van Vlaanderen naar matig natte waarden evolueert.

In het geval van een droog neerslagscenario (ensemble P15) zien we eerder een bestendiging van

[1] De Standardized Precipitation Index (SPI) geeft de afwijking van de voorbije neerslag t.o.v. het historische normaal weer. SPI-1 (korte termijn) en SPI-3 (lange termijn) geven aan hoe droog of nat de voorbije maand (30 dagen) en 3 maanden (90 dagen) waren t.o.v. dezelfde periode op de desbetreffende locatie in de voorbije 30 jaar (bron: KMI).

de normale waarden voor de SPI-3 indicator. In het geval van een nat neerslagscenario (ensemble P85) stellen we de SPI-3 voorspelling bij naar een matig natte toestand in de oostelijke helft van Vlaanderen. Figuur 5 en Figuur 6 illustreren dit.

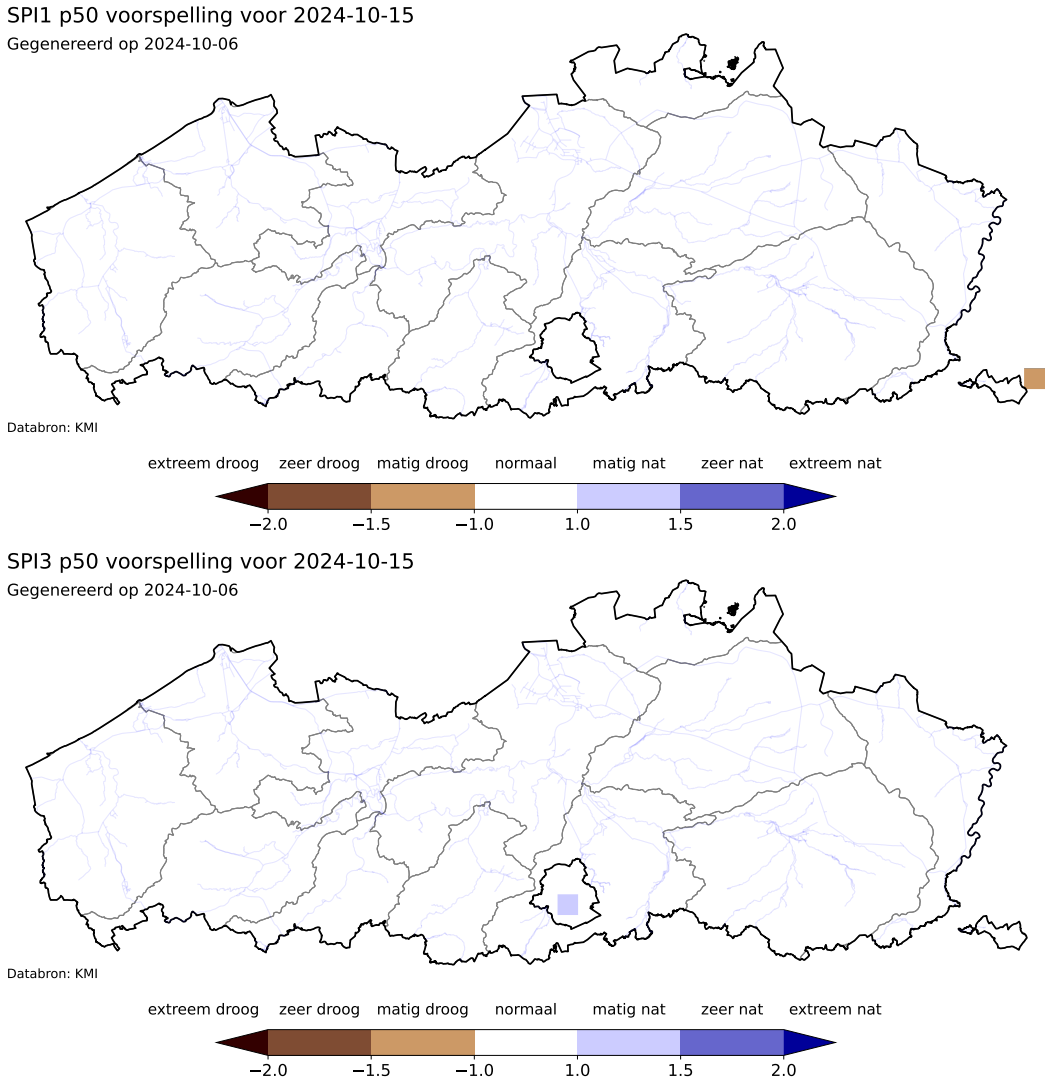

Figuur 4: Voorspelde ruimtelijke spreiding van de SPI-1 (boven) en SPI-3 (onder) indicator. (bron KMI)

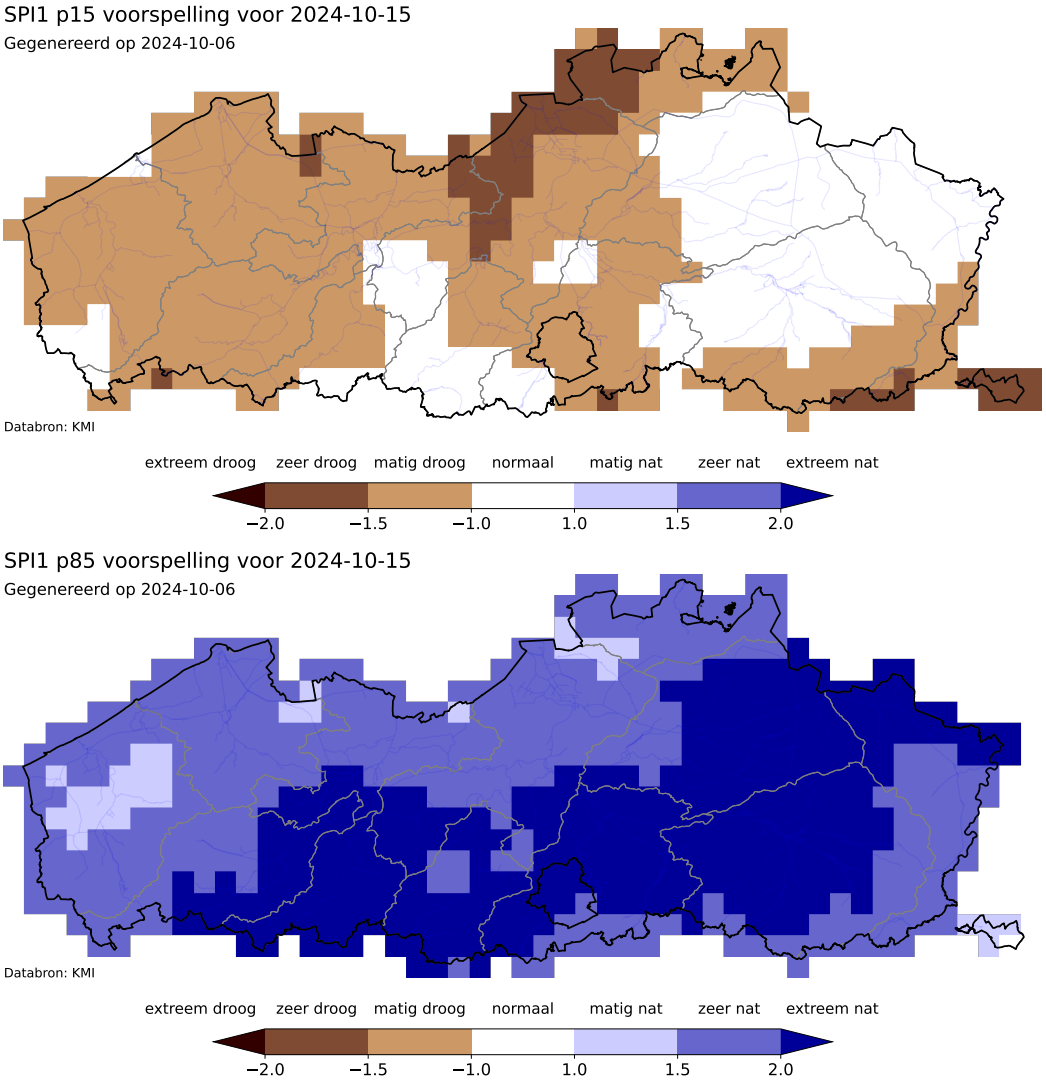

Figuur 5: 15 percentiel (boven) en 85 percentiel (onder) scenario van de voorspelde SPI1-indicator. (bron KMI)

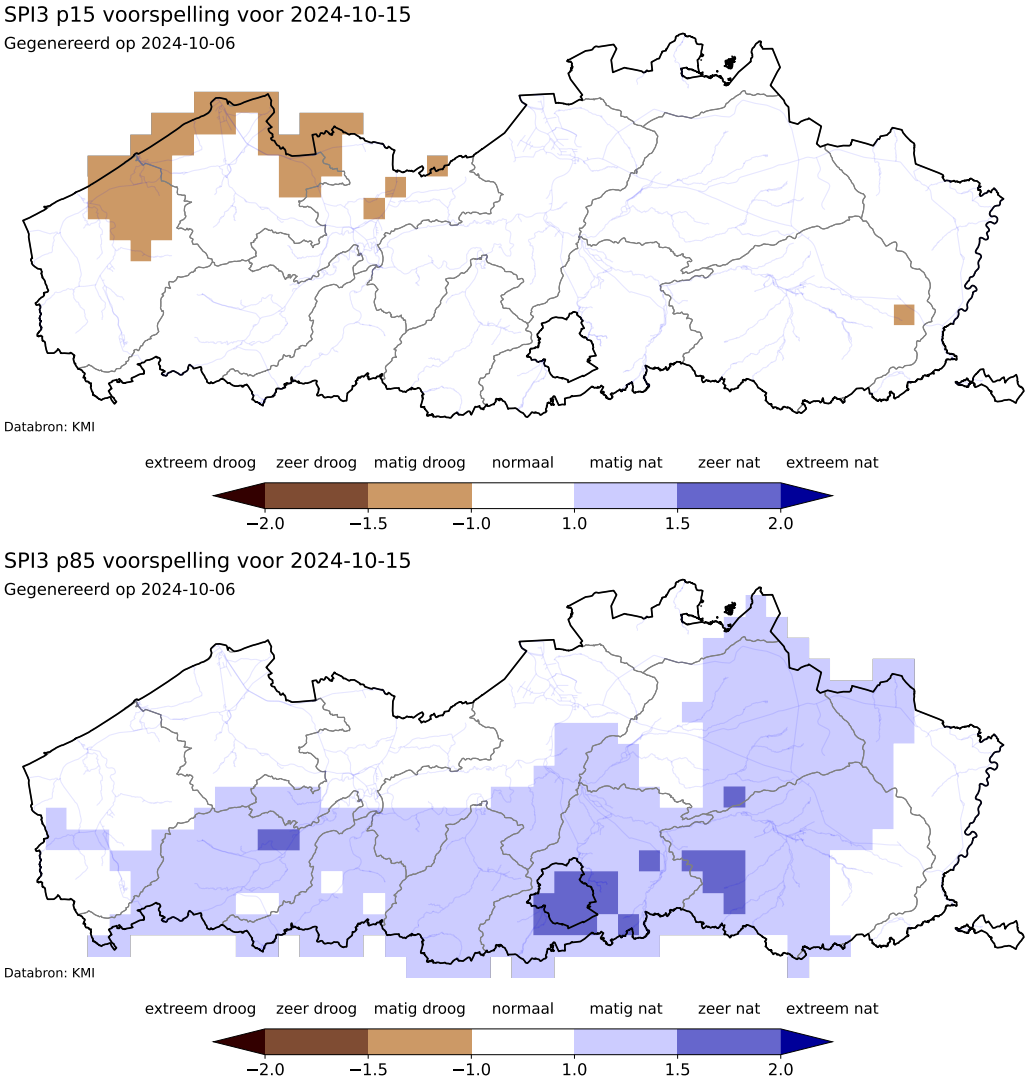

Figuur 6: 15 percentiel (boven) en 85 percentiel (onder) scenario van de voorspelde SPI3-indicator. (bron KMI)

1.2 Neerslagtekort

Elk jaar wordt tijdens het hydrologische zomerseizoen van 1 april t.e.m. 30 september het cumulatieve neerslagtekort berekend voor een aantal meteorologische stations. Dit cumulatieve neerslagtekort geeft het verschil weer tussen de neerslag en de potentiële evapotranspiratie die gemeten werden op deze stations, en is een indicator voor het risico op watertekort.

Op dit moment wordt geen neerslagtekort berekend.

2 Hydrologie

2.1 Bodemverzadiging

Gedurende de maand september zien we relatief weinig verandering in de bodemverzadiging. Op de meeste locaties mogen we spreken van normale waarden voor de tijd van het jaar, dit voor zowel de 0-10 cm laag als de laag 0-70 cm (Figuur 7, Figuur 8). Op een aantal locaties zoals Bonheiden en Waregem blijven de meetwaarden echter wel nog altijd relatief hoog voor de tijd van het jaar.

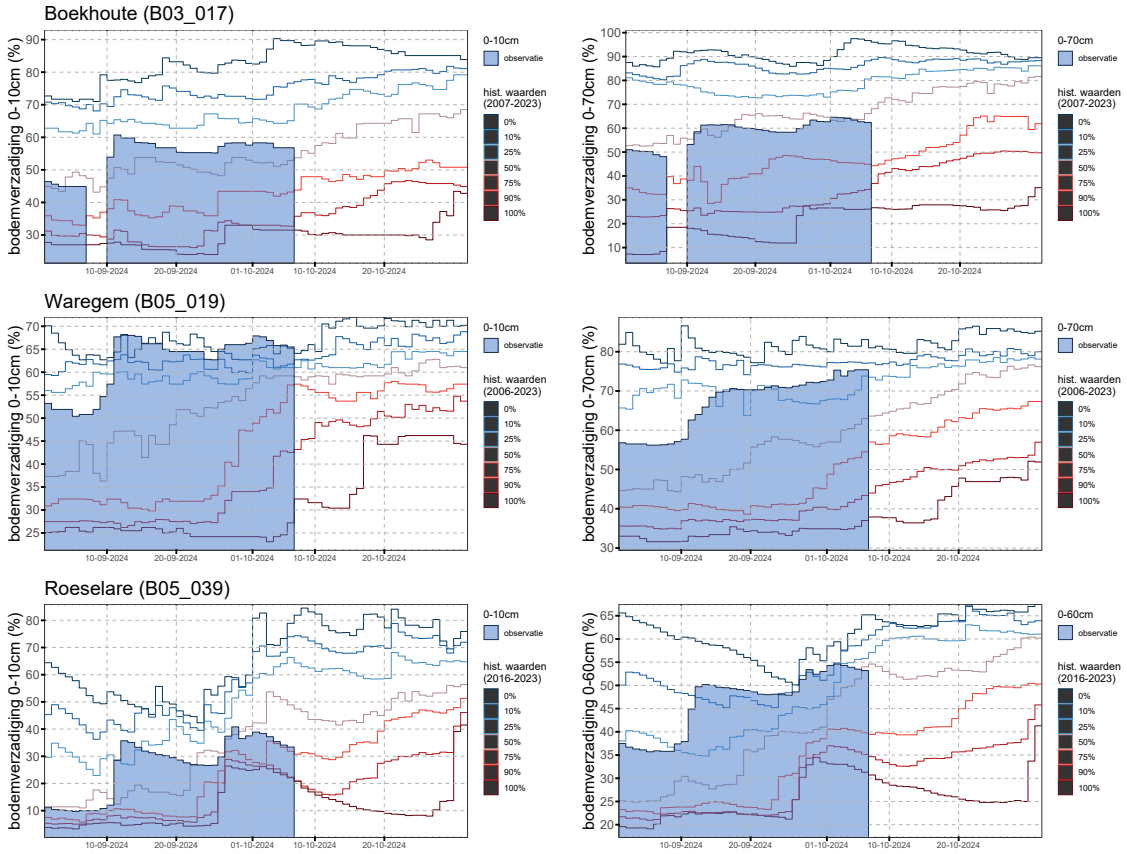

Figuur 7: Oppervlakkige bodemverzadiging (0-10cm) en bodemverzadiging voor het profiel (0-70cm) voor de meetstations van Boekhoute, Waregem en Roeselare.

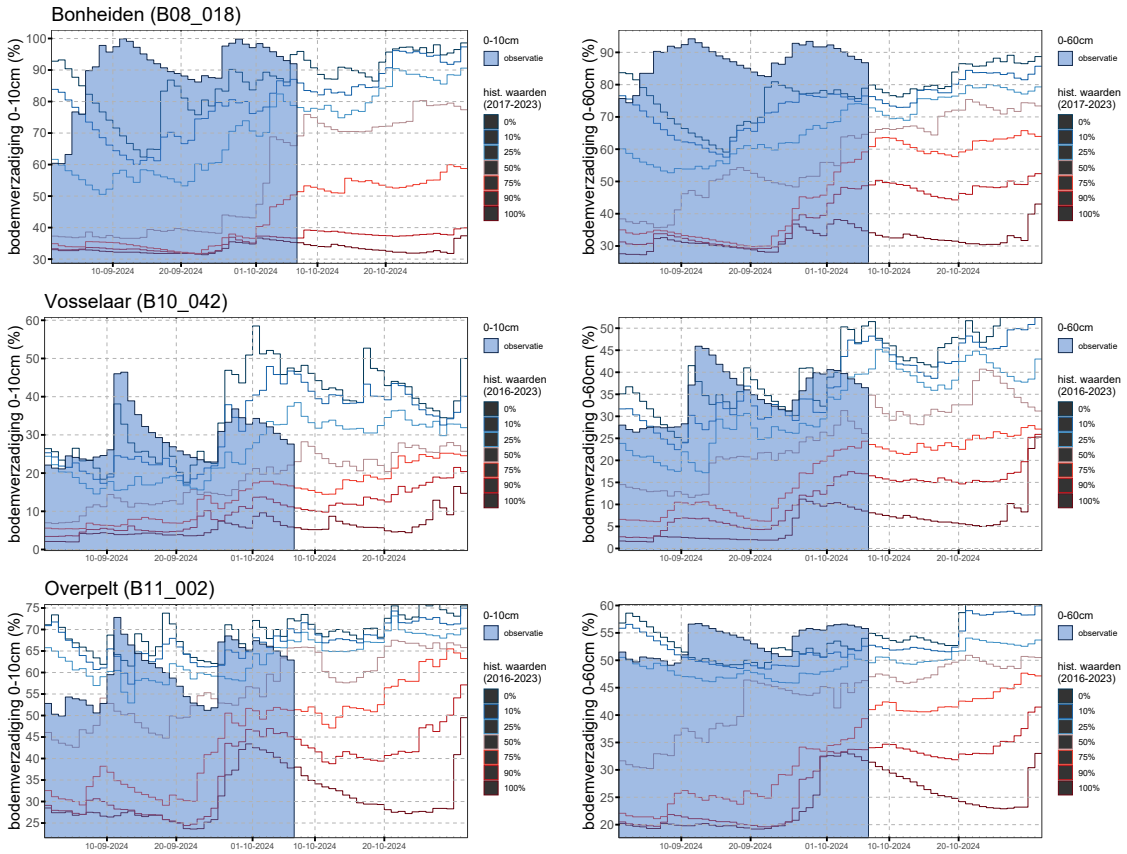

Figuur 8: Oppervlakkige bodemverzadiging (0-10cm) en bodemverzadiging voor het profiel (0-70cm) voor de meestations van Bonheiden, Vosselaar en Overpelt.

2.2 Freatisch grondwater

De grondwaterstandindicator is gebaseerd op maandelijkse peilmetingen in het primair meetnet door de VMM, SCK en De Watergroep voor freatische peilfilters met continue meetreeksen van minstens 11 jaar. Die maandelijkse peilmetingen worden aangevuld met dagelijkse modelberekeningen voor de periode 1991 - heden. Op dov.vlaanderen vind je alle grondwaterstanden, de huidige toestand en de interactieve kaart voor het freatische grondwater.

datum rapport: 07-10-2024
referentiedatum: 06-10-2024
aantal gebruikte meetplaatsen: 154

2.2.1 Historische vergelijking

De freatische grondwaterstand schommelt tijdens het jaar: hoog op het einde van de winter en laag op het einde van de zomer. Met de grondwaterstandindicator kijken we naar de toestand van het grondwater t.o.v. alle peilen gedurende het jaar (absolute vergelijking) en de toestand voor de tijd van het jaar (relatieve vergelijking).

Absolute vergelijking: Staat het freatisch grondwater hoog of laag (t.o.v. alle dagelijkse peilen van de referentieperiode)?

Op 6/10/2024 vertoonde 26% van de meetplaatsen een hoge (18%) tot zeer hoge (8%) freatische grondwaterstand. 54% vertoonde een normale, en 20% een lage (19%) tot zeer lage (1%) grondwaterstand (Figuur 9).

Vanaf midden oktober 2023 zien we een snelle afname van de aandelen lage, en een snelle toename van de aandelen hoge tot zeer hoge grondwaterstanden. Vanaf eind 2023 tot eind maart 2024 schommelt het percentage hoog tot zeer hoog grotendeels boven de 90%. Gedurende het afgelopen hydrologisch zomerseizoen (april - september 2024) namen de aandelen hoge tot zeer hoge (absolute) grondwaterstanden geleidelijk af tot zo'n 26%. Begin oktober bevinden we ons op de overgang van het hydrologische zomer- naar het hydrologische winterseizoen (oktober tot eind maart). Een verschuiving naar klassen met hogere absolute grondwaterstanden is vanaf nu de normale trend.

Qua voorspellingen vanaf 7/10/2024 zien we dat, in een scenario met normaal of droog weer, de situatie redelijk stabiel blijft (met iets meer lage en iets minder hoge grondwaterstanden). In een nat scenario zou het aandeel hoge grondwaterstanden toenemen (tot >50%) en het aandeel lage grondwaterstanden sterk afnemen (zie scenariogebaseerde voorspelling van 7/10 tot 6/11/2024 voor een normale, een natte en een droge situatie in de rechterkant van (Figuur 9).

Begin oktober 2024 is de situatie van de (absolute) freatische grondwaterstanden hoger dan op hetzelfde tijdstip de afgelopen jaren: begin oktober 2022 en 2023 waren er quasi geen hoge tot zeer hoge grondwaterstanden, en was het aandeel laag tot zeer laag >80% (2022) of >60% (2023).

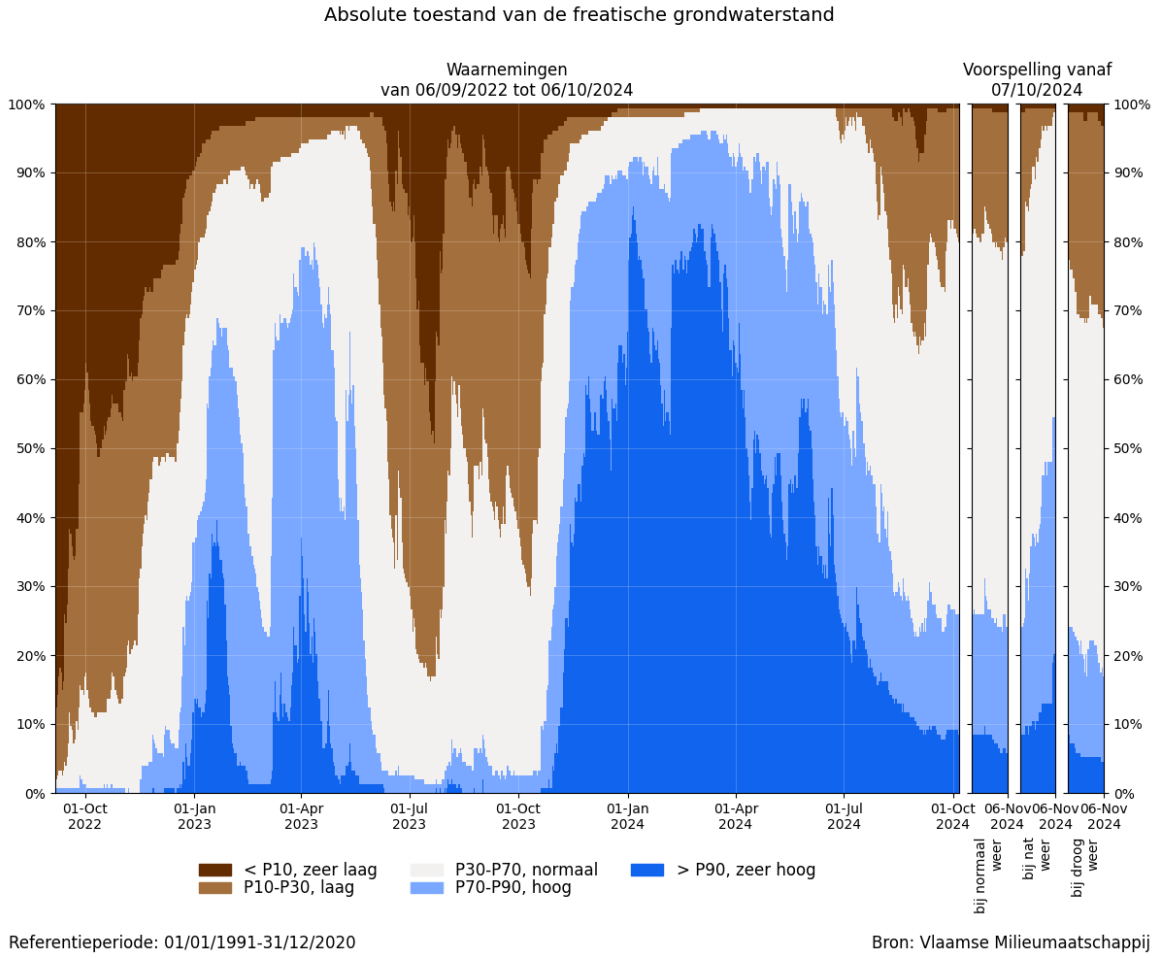

Figuur 9: Absolute toestand van de freatische grondwaterstand: Percentage van de meetplaatsen met een zeer lage, lage, normale, hoge of zeer hoge grondwaterstand (t.o.v. alle peilen van de referentieperiode) voor de afgelopen 2 jaar + scenariogebaseerde voorspelling voor de komende maand. In de winter worden vooral hoge grondwaterstanden verwacht, in de zomer vooral lage.

Relatieve vergelijking: Wat is de toestand van het freatische grondwater voor de tijd van het jaar?

September 2024 was in Ukkel een natte en sombere maand (KMI) en de twaalfde opeenvolgende maand met meer neerslag dan gemiddeld. Tegelijk viel er de afgelopen meteorologische zomer (jun-aug) net minder neerslag dan normaal in grote delen van Vlaanderen (West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Limburg).

De toestand voor de tijd van het jaar blijft voor Vlaanderen in het algemeen veel hoger dan normaal: Op 6/10/2024 vertoonde 67% van de meetlocaties een hoge (30%) tot zeer hoge (37%) freatische grondwaterstand voor de tijd van het jaar. 30% vertoonde een normale, en 3% een lage (2%) tot zeer lage (1%) grondwaterstand voor de tijd van het jaar (Figuur 10).

In het freatische grondwater zagen we vanaf midden oktober tot midden november 2023 een sterke toename in de aandelen (zeer) hoge standen voor de tijd van het jaar. Van april tot juli 2024 steeg dat aandeel zelfs vaak tot boven de 90%. Vanaf augustus was er een afname te zien van de (relatieve) percentages hoog tot zeer hoog. De laatste weken schommelden die rond de 70%.

Begin oktober 2024 is de situatie voor de tijd van het jaar veel natter dan op hetzelfde tijdstip de voorbije 2 jaren, met een veel groter aandeel hoog tot zeer hoog voor de tijd van het jaar. Dat was minder dan 10% begin oktober 2022 en $<$ 25% begin oktober 2023.

In de voorspellingen voor de verschillende scenario's (normaal/nat/droog weer) blijft de situatie overwegend 'hoog voor de tijd van het jaar'. Voor het scenario met nat weer zouden er quasi geen meetplaatsen met lage grondwaterstanden voor de tijd van het jaar overblijven. Zie de scenariogebaseerde voorspelling van 7/10 tot 6/11/2024 voor een normale, een natte en een droge situatie in de rechterkant van Figuur 10.

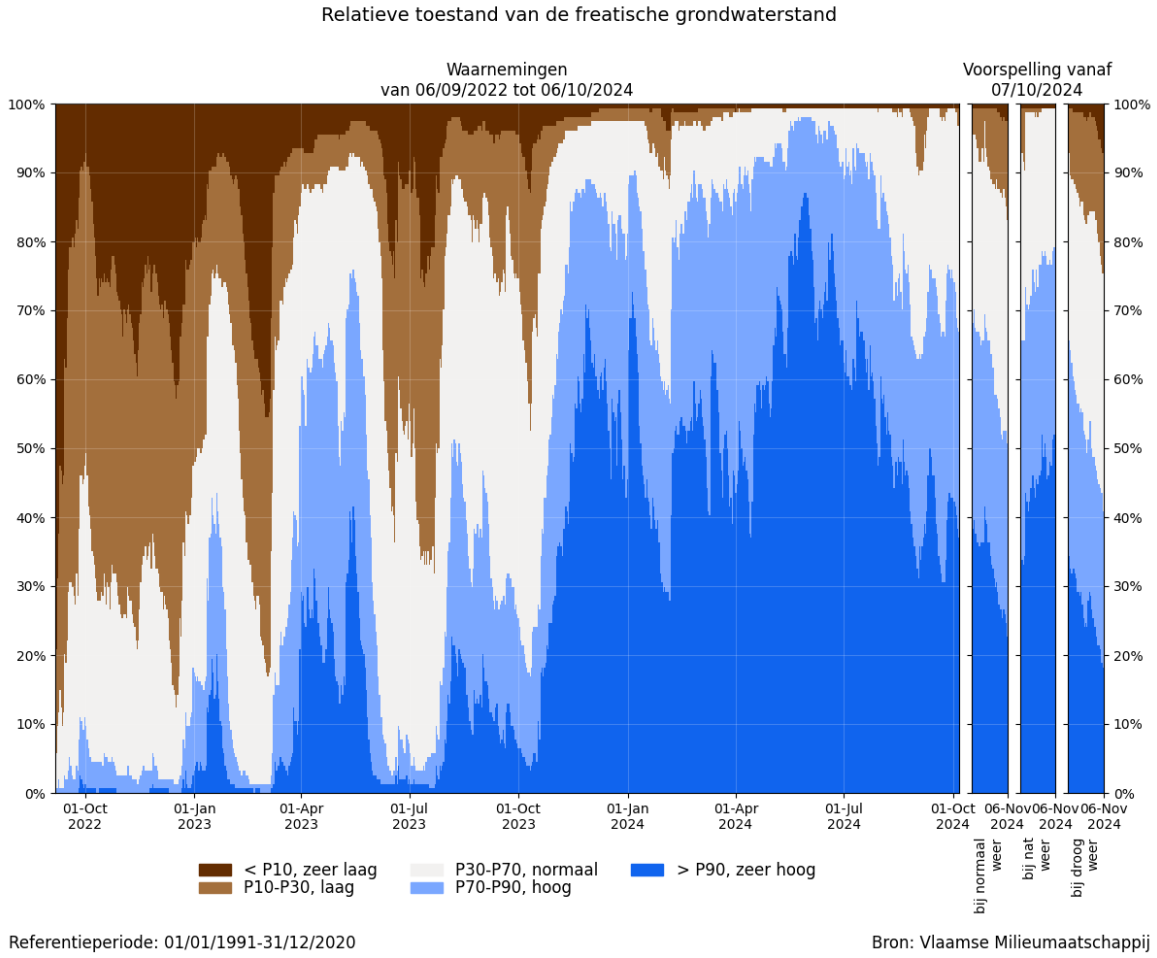

Figuur 10: Relatieve toestand van de freatische grondwaterstand: Percentage van de meetplaatsen met een zeer lage, lage, normale, hoge of zeer hoge grondwaterstand voor de tijd van het jaar, voor de afgelopen 2 jaar + scenariogebaseerde voorspelling voor de komende maand.

Figuur 11 toont de grafiek voor de relatieve toestand van 1/1/2000 tot 1/10/2024. In de periode 2017-2020 en het jaar 2022 zagen we duidelijk langere periodes met grotere percentages lage tot zeer lage freatische grondwaterstanden voor de tijd van het jaar. Iets langere periodes met belangrijke aandelen normale/hoge grondwaterstanden voor de tijd van het jaar kwamen toen bijna niet voor, met uitzondering van het voorjaar van 2018. De natte zomer van 2021 en de periode vanaf 2023 staan in sterk contrast met de droge periode daarvoor. Vooral vanaf het najaar van 2023 zien we continu overwegend hoge tot zeer hoge relatieve grondwaterstanden.

Deze (en de verdere) evolutie hangt af van hoeveel neerslag er valt en hoeveel water er verdampt. Neerslag en verdamping bepalen samen het neerslagtekort of -overschot. Bij een groter dan normaal neerslagtekort is het logische gevolg dat ook de grondwaterstanden sneller dalen of trager herstellen dan normaal (en vice versa). Als door klimaatverandering extreme weersomstandigheden (uitzonderlijk droog of nat) frequenter zullen optreden of langer zullen aanhouden zal dit zich ook weerspiegelen in de situatie van het freatisch grondwater.

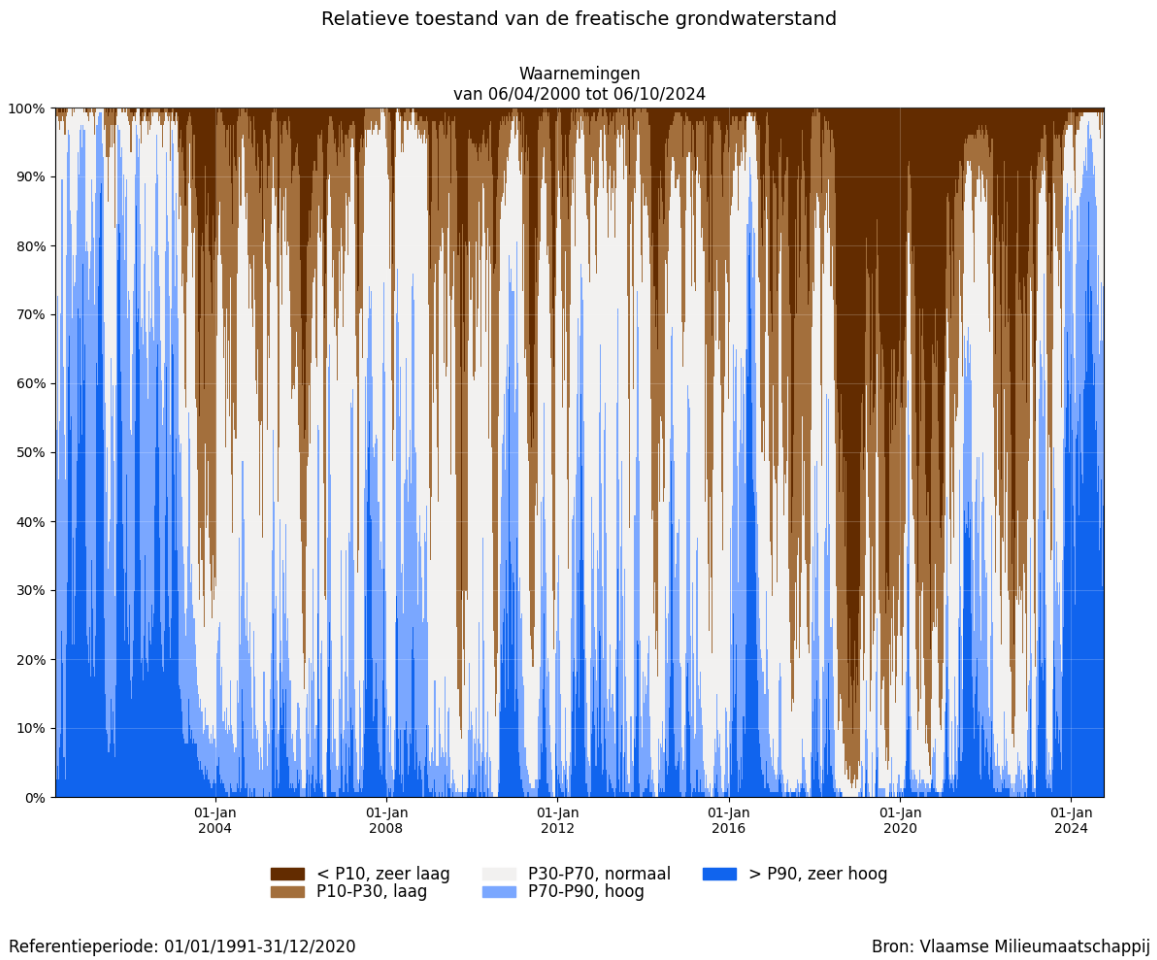

Figuur 11: Relatieve toestand van de freatische grondwaterstand (1/1/2000 – 1/10/2024): Percentage van de meetplaatsen met een zeer lage, lage, normale, hoge of zeer hoge grondwaterstand voor de tijd van het jaar.

Figuur 12 toont de verdeling van de verschillen (op 154 locaties) tussen het gemiddeld grondwaterpeil voor elk individueel seizoen en het gemiddeld peil per seizoen in de referentieperiode. Deze grafiek toont hoeveel hoger of lager dan normaal de peilen waren voor een bepaald seizoen. In de lente en zomer van 2024 was de gemiddelde grondwaterstand voor de mediane meetplaats ruim 40 cm hoger dan normaal in hetzelfde seizoen in de referentieperiode. In de natte periode 2000-2002 was de seizoensgemiddelde grondwaterstand voor de mediane meetplaats ook enkele tientallen centimeter hoger dan normaal. In de periode 2017-2020 was de seizoensgemiddelde grondwaterstand voor de mediane meetplaats meestal net enkele tientallen centimeter láger dan normaal.

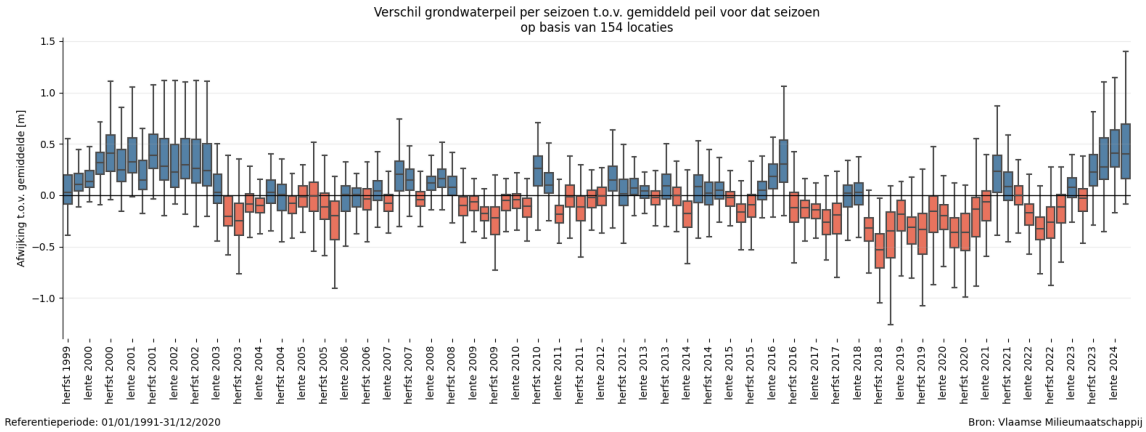

Figuur 12: Verdeling van de verschillen tussen het grondwaterpeil per seizoen t.o.v. het gemiddeld peil in de referentieperiode voor dat seizoen (o.b.v. 154 locaties).

2.2.2 Is het freatische grondwater gestegen of gedaald?

Op 6/10/2024 waren op 59% van de meetplaatsen de (absolute) freatische grondwaterstanden gestegen t.o.v. een maand eerder. Op 21% van de meetplaatsen bleven de peilen stabiel, en op 20% was er een daling. Gedurende het hydrologische winterseizoen (oktober-maart) verwachten we overwegend stijgende freatische grondwaterstanden.

Voor de tijd van het jaar blijft de situatie van de freatische grondwaterstanden wel zeer hoog: Op 6/10/2024 vertoonde 67% van de meetlocaties een hoge (30%) tot zeer hoge (37%) freatische grondwaterstand voor de tijd van het jaar. 30% vertoonde een normale, en 3% een lage (2%) tot zeer lage (1%) grondwaterstand voor de tijd van het jaar. Figuur 13 toont de relatieve grondwaterstandindicator met stijgende/dalende peilen. Opvallend is dat er in de westelijke helft van Vlaanderen meer normale grondwaterstanden voor de tijd van het jaar voorkomen. De oorzaak hiervan is de lager dan normale hoeveelheid neerslag die hier de afgelopen maanden viel. Over het algemeen reageren de grondwaterstanden er ook sneller op de weersomstandigheden.

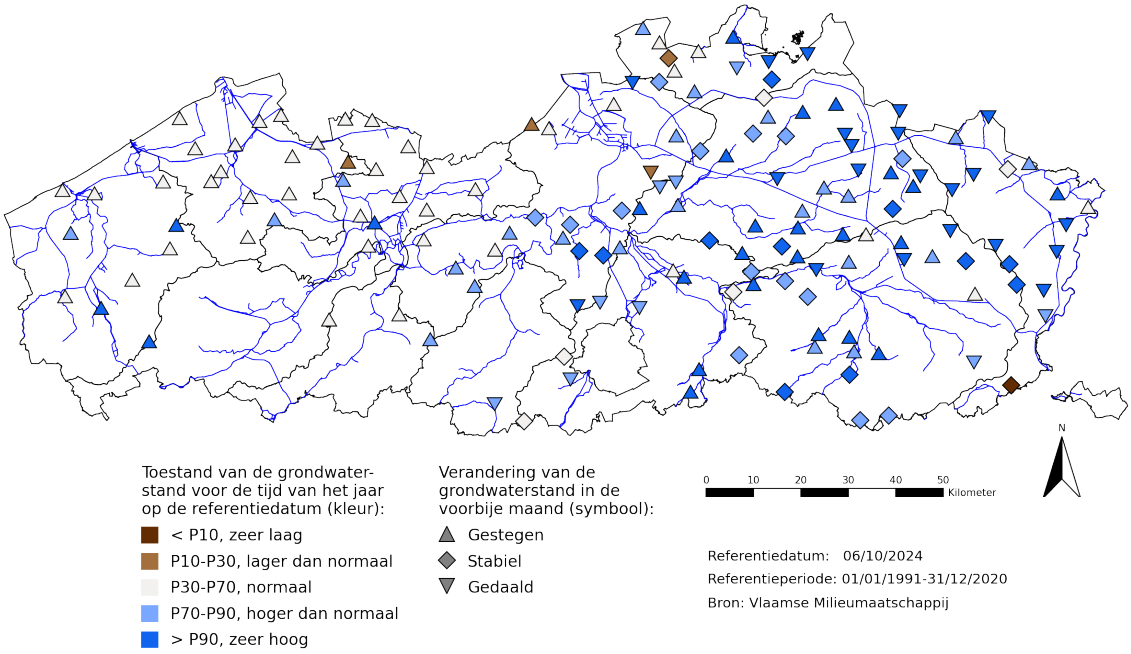

Figuur 13: Huidige grondwaterstandsveranderingen en relatieve situering van de huidige freatische grondwaterstand.

2.2.3 Worden er volgende maand zeer lage of zeer hoge freatische grondwaterstanden verwacht?

Volgende maand verwachten we bij nat weer op 50% van de meetplaatsen zeer hoge grondwaterstanden (>P90) voor de tijd van het jaar, bij normaal weer op 23%, en bij droog weer nog op 18% van de meetplaatsen (Figuur 10 en Figuur 14). Deze bevinden zich vooral in de oostelijke helft van Vlaanderen.

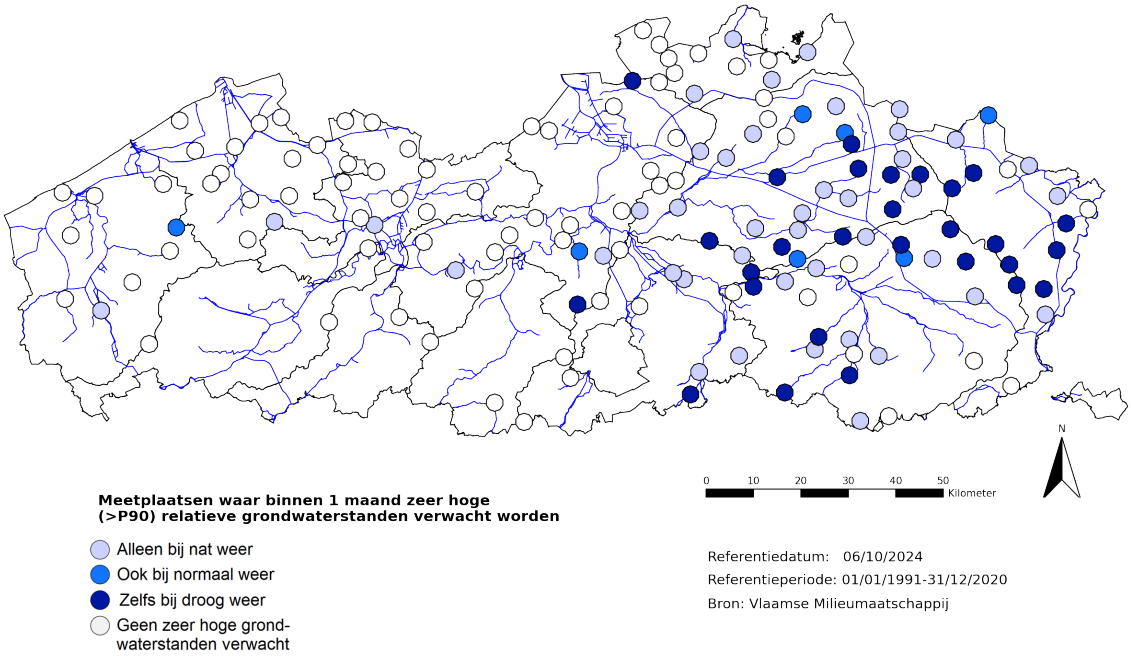

Figuur 14: Meetplaatsen waar volgende maand zeer hoge (>P90) freatische grondwaterstanden voor de tijd van het jaar verwacht worden.

Volgende maand verwachten we bij droog weer op 7% van de meetplaatsen zeer lage (<P10) grondwaterstanden voor de tijd van het jaar, en bij normaal weer op 3% van de meetplaatsen (Figuur 10 en Figuur 15). Deze bevinden zich vooral in het bekken van de Brugse Polders.

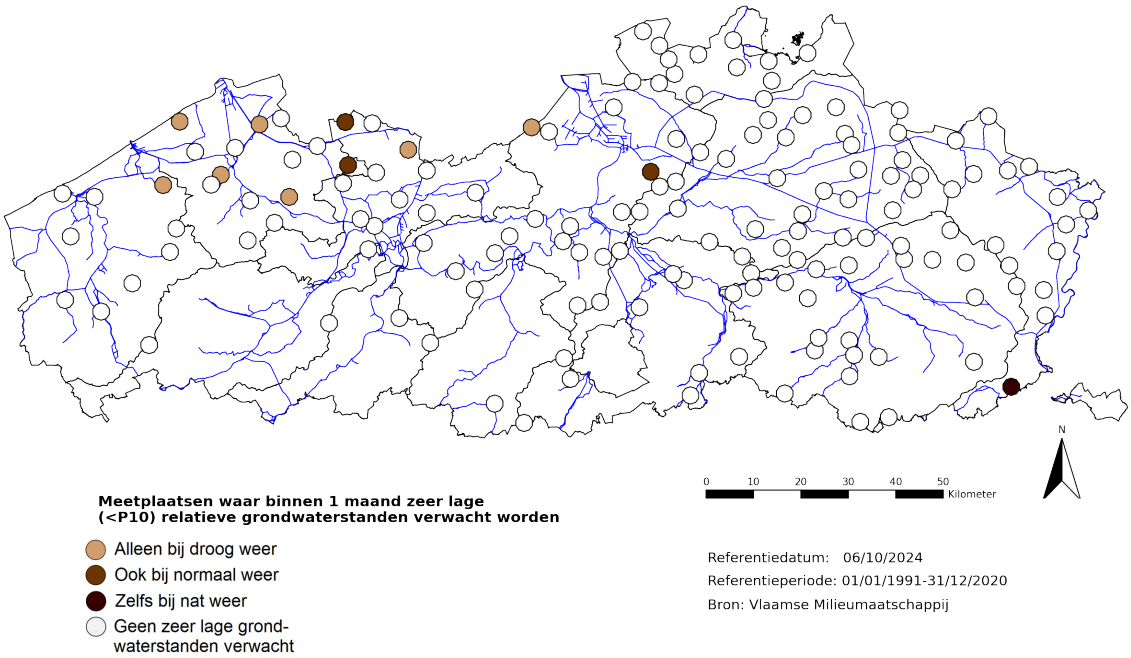

Figuur 15: Meetplaatsen waar volgende maand zeer lage (<P10) freatische grondwaterstanden voor de tijd van het jaar verwacht worden.

2.3 Debieten onbevaarbare waterlopen

2.3.1 Waarnemingen

Op de meeste meetplaatsen in Vlaanderen zien we dat de 14-daags gemiddelde debieten duidelijk zijn toegenomen in vergelijking met de toestand van een maand geleden (Figuur 16). Deze toename is te zien in alle bekkens.

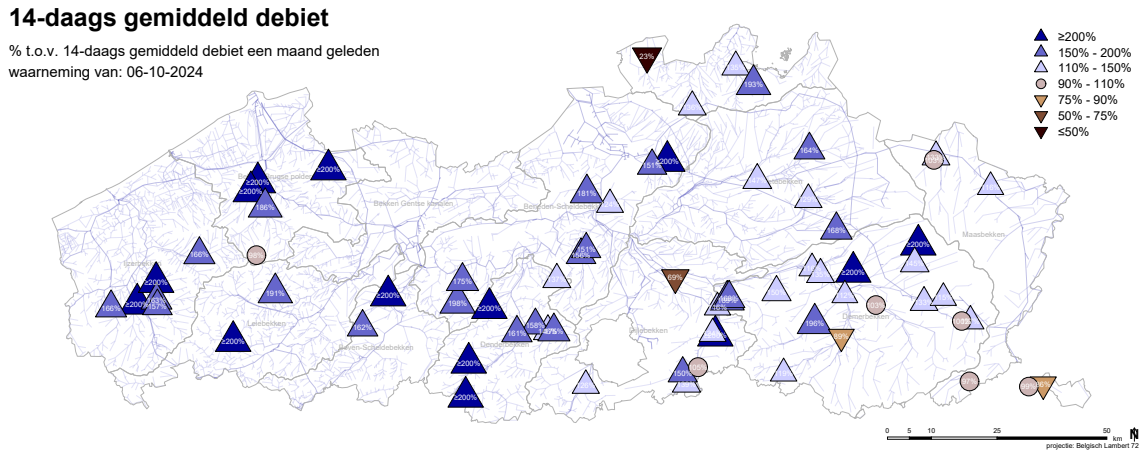

Figuur 16: Verandering van het 14-daags gemiddeld debiet in de voorbije maand.

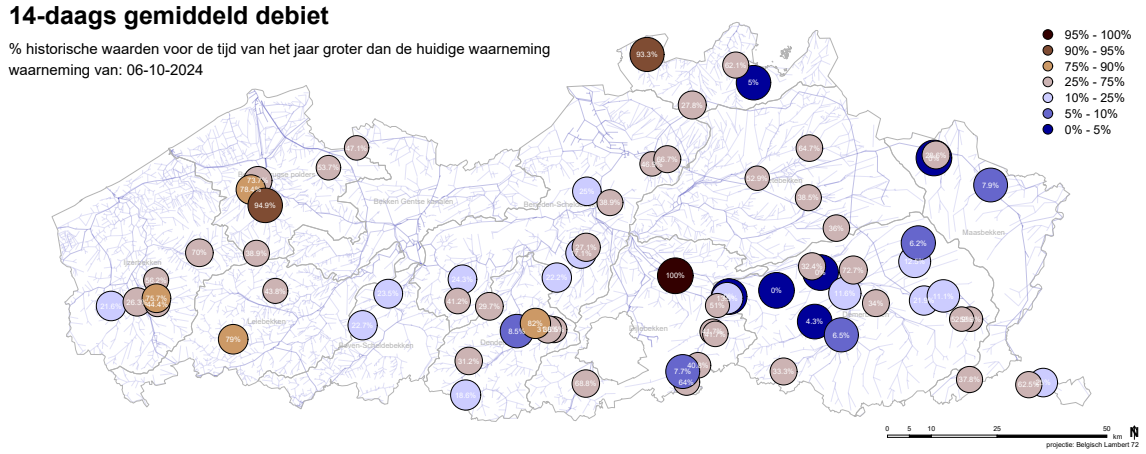

Figuur 17: 14-daags gemiddeld debiet als percentiel (overschrijding) van de historische waarden voor dezelfde periode van het jaar.

We meten actueel in de helft (55 %) van de stations normale[1] 14-daags gemiddelde debieten voor de tijd van het jaar, t.o.v. 73 % een maand geleden. Op 10 % van de meetplaatsen worden zeer lage tot lage waarden (resp. 4 % en 6 %) vastgesteld, terwijl dat begin september 13 % van de meetplaatsen waren. Op 35 % van de meetplaatsen worden nu terug hoge (20 %) tot zeer hoge (15 %) 14-daags gemiddelde debieten gemeten, t.o.v. respectievelijk 13 % en 1 %. We zien dus door de natte maand september terug een verschuiving naar hogere 14-daags gemiddelde debieten voor de tijd van het jaar (Figuur 17).

[1] Met "zeer laag/hoog"bedoelen we dat meer dan 90% van de historische waarden voor de tijd van het jaar groter/lager zijn dan de momenteel geobserveerde waarde, "laag/hoog"wil zeggen meer dan 75 %

In Figuur 18 capteren we de tijdsevolutie van de 14-daags gemiddelde debieten per stroomgebied. Hiertoe werden de specifieke[2] 14-daags gemiddelde debieten per bekken over de stations uitgemiddeld voor die stations die over een tijdsreeks van meer dan 30 jaar beschikken.

We zien in deze figuur eerst en vooral het gemiddeld verloop doorheen het jaar, met hogere afvoeren in de hydrologische winter (oktober - maart) en verlaagde afvoeren in de zomer (april-september). Verder stellen we voor het huidig hydrologisch jaar 2024[3] vast dat de 14-daags gemiddelde debieten gedurende de periode mei-juni in de oostelijke bekkens significant boven de maximale waarden van de afgelopen 30 jaar uitkomen, maar momenteel aan het normaliseren zijn voor de tijd van het jaar. We zien ook duidelijk de periode van de grote overstromingen eind 2023 - begin 2024 duidelijk naar boven komen in de figuren voor de westelijke bekkens. Ter referentie werden ook de voorbije hydrologische jaren (2023 en het zeer droge 2022) afgebeeld, waar er gedurende die zomers dan sprake was van historisch lage waarden.

[2] Het specifiek debiet is het gemeten debiet (in m^3/s), genormeerd met de oppervlakte van het stroomgebied aan de meetlocatie. Het specifiek debiet wordt typisch in mm/h of mm/dag uitgedrukt.

[3] 1 oktober 2023 - 30 september 2024

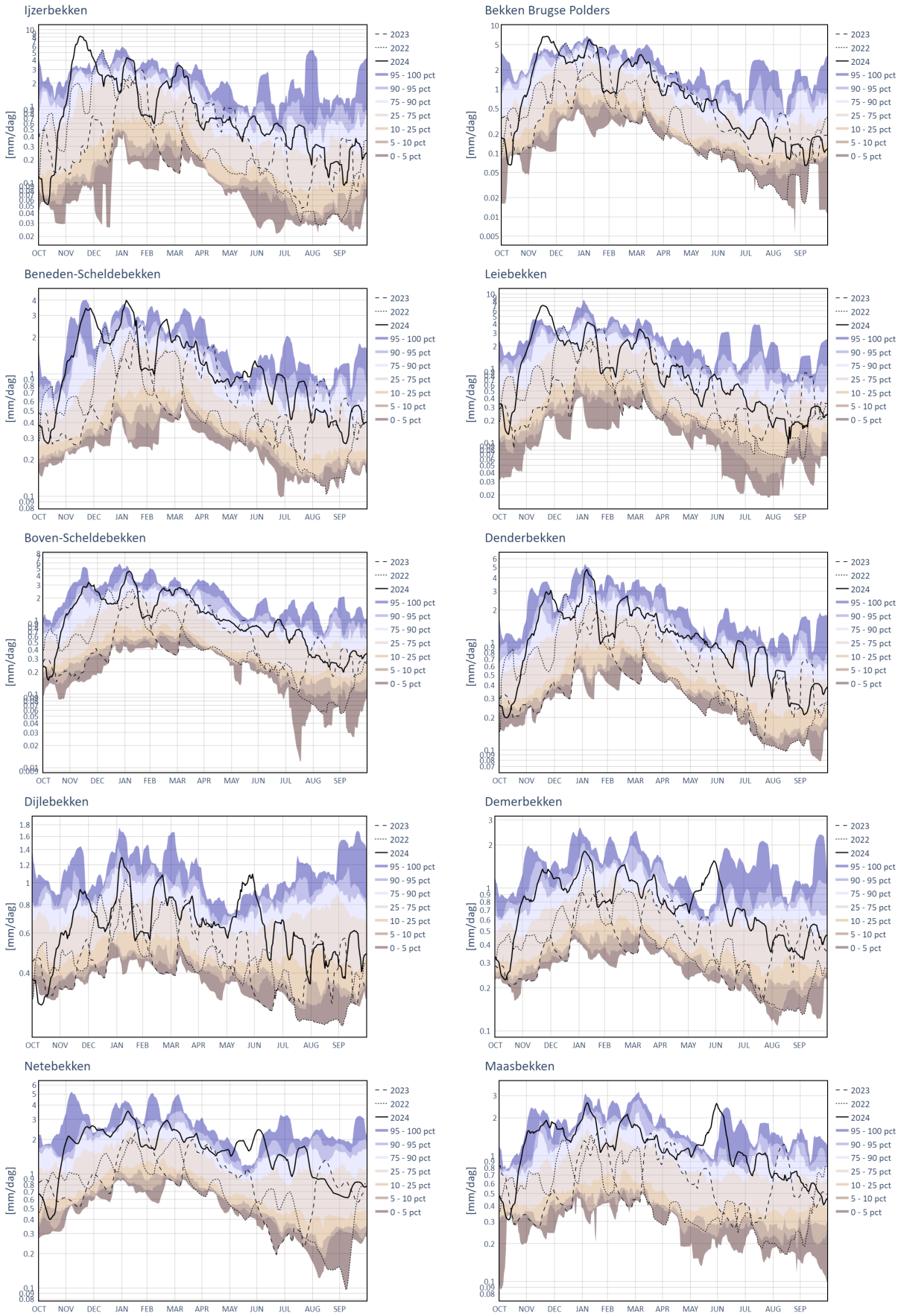

Figuur 18: Stroomgebiedsgemiddelde specifieke afvoer en vergelijking met de afgelopen 30 jaar. Per bekken is de gemiddelde specifieke afvoer bepaald voor een selectie van stations waarvoor een tijdsreeks van meer dan 30 jaar debietsdata beschikbaar is. Deze waarde wordt vervolgens als functie van de dag in het hydrologisch jaar (te beginnen van 1 oktober) vergeleken met de historische waarden (kleurcode).

2.3.2 Voorspellingen

Op het moment van schrijven zijn de waterpeilen op de onbevaarbare waterlopen overal normaal.

Door de uitlopers van de tropische storm Kirk en de bijhorende voorspelde neerslag bestaat de kans dat op een aantal meetplaatsen de waak-drempels worden overschreden in de tweede helft van deze week.

De overstromingsvoorspellingen worden dagelijks bijgesteld, de meest recente resultaten vind je op waterinfo.vlaanderen.be.

3 Samenvatting

Meteorologie

Met een gemeten neerslagtotaal in Ukkel van 123,8 mm bij een normale waarde van 65,3 mm (1991-2020) was de afgelopen maand september eerder aan de natte kant. We zien op de neerslagkaart van de voorbije maand wel duidelijk lokale verschillen, met de oostelijke Nete-, Demer- en Maasbekkens die iets minder neerslag ontvingen dan de westelijke bekkens. Uitzondering hierop vormt een zone tussen Mechelen en Sint-Truiden die dan weer de meeste neerslag kreeg deels ten gevolge van de onweders in de eerste helft van de maand.

De neerslagtotalen in het VMM-pluviometernetwerk variëren voor september tussen 127,2 mm (Dudzele) en 63,0 mm (Overpelt) anderzijds. Gemiddeld over de VMM pluviometers vinden we een neerslagtotaal van 92,6 m, beduidend hoger dan de klimatologisch normale waarde in Ukkel voor september.

De neerslagtotalen in het VMM-pluviometernetwerk van de voorbije 3 maanden (juli t.e.m. september) geven een gevarieerd beeld. In het bekken van de Brugse Polders, het Leiebekken en de Gentse kanalen viel het minste neerslag, het Dijle- en Netebekken kregen de voorbije maanden duidelijk de meeste neerslag te verwerken.

De totalen voor de afgelopen 3 maanden variëren tussen 182,9 mm (Klemskerke) en 332,2 mm (Bonheiden). De VMM pluviometers registreerden gemiddeld voor de voorbije 3 maanden 232,5 mm neerslag, wat neerkomt op zo'n 101 % van het klimatologisch normaal te Ukkel van 228,7 mm (1991-2020). Lokaal in Ukkel viel daarentegen 373,9 mm neerslag voor dezelfde periode, wat 163 % van de normale waarde bedraagt.

Zowel de SPI index op de korte termijn (SPI-1) en de index op lange termijn (SPI-3) vertonen op 5/10/2024 voor gans Vlaanderen normale waarden voor de tijd van het jaar.

Hydrologie

Voor de tijd van het jaar blijven de grondwaterstanden in Vlaanderen over het algemeen veel hoger dan normaal: Op 6/10/2024 vertoonde 67% van de meetlocaties een hoge (30%) tot zeer hoge (37%) freatische grondwaterstand voor de tijd van het jaar. 30% vertoonde een normale, en 3%

een lage (2%) tot zeer lage (1%) grondwaterstand voor de tijd van het jaar.

Meer info over de werking van het grondwatersysteem en de betekenis van lage grondwaterstanden vind je in dit filmpje. Op dov.vlaanderen.be vind je alle grondwaterstanden, de huidige toestand en de interactieve kaart voor het freatische grondwater.

Op de meeste meetplaatsen in Vlaanderen zien we dat de 14-daags gemiddelde debieten duidelijk zijn toegenomen in vergelijking met de toestand van een maand geleden. Deze toename is te zien in alle bekkens.

We meten actueel in de helft (55 %) van de stations normale 14-daags gemiddelde debieten voor de tijd van het jaar, t.o.v. 73 % een maand geleden. Op 10 % van de meetplaatsen worden zeer lage tot lage waarden (resp. 4 % en 6 %) vastgesteld, terwijl dat begin september 13 % van de meetplaatsen waren. Op 35 % van de meetplaatsen worden nu terug hoge (20 %) tot zeer hoge (15 %) 14-daags gemiddelde debieten gemeten, t.o.v. respectievelijk 13 % en 1 %. We zien dus door de natte maand september terug een verschuiving naar hogere 14-daags gemiddelde debieten voor de tijd van het jaar.

Op het moment van schrijven zijn de waterpeilen op de onbevaarbare waterlopen overal normaal. Door de uitlopers van de tropische storm Kirk en de bijhorende voorspelde neerslag bestaat de kans dat op een aantal meetplaatsen de waak-drempels worden overschreden in de tweede helft van deze week.De overstromingsvoorspellingen worden dagelijks bijgesteld, de meest recente resultaten vind je op waterinfo.vlaanderen.be.